

ក្បួនខ្នាតការចងក្រងរបាយការណ៍ករណីសិក្សា
ផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ពីមូលដ្ឋាន

ចងក្រងដោយ កញ្ញា មេលីសា មាសកេ
សំរាប់គម្រោងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួម និងបណ្តាញការងារ

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០១

មាតិកាអត្ថបទ

សេចក្តីផ្តើម	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ហេតុអ្វីបានជាមានការចងក្រងក្បួនខ្នាតនៃការសរសេរនេះ Toolkit?	3
គោលបំណង.....	3
ក្រុមគោលដៅ	4
តើត្រូវប្រើប្រាស់សៀវភៅនេះយ៉ាងដូចម្តេច ?	4
តើអ្វីទៅជាករណីសិក្សា ?	4
ហេតុអ្វីត្រូវចងក្រងករណីសិក្សា ?	5
ប្រភេទផ្សេងៗនៃករណីសិក្សា	5
ការណែនាំអំពីការចងក្រងករណីសិក្សាដែល “ល្អ”	6
១០ជំហានដែលត្រូវពិចារណានៅពេលចងក្រងករណីសិក្សា.....	6
ជំហានទី ១ : ការរៀបចំសំរាប់ការចុះមូលដ្ឋាន	7
ជំហានទី ២ : ការកត់ត្រាព័ត៌មាននៅមូលដ្ឋាន Taking Field Notes.....	7
ជំហានទី៣ : ការរៀបចំព័ត៌មានដែលប្រមូលបាន tep Three: Organizing Your Field Notes...	7
ជំហានទី ៤ : បង្កើតគំនិតសំខាន់	8
ជំហានទី ៥ : សរសេរសេចក្តីផ្តើម	9
ជំហានទី ៦ : រៀបចំផែនការ.....	10
ជំហានទី ៧ : សរសេររឿងរ៉ាវរបស់អ្នក	11
ជំហានទី ៨ : ដកស្រង់ពាក្យពីប្រភពណាមួយ និងរៀបចំបណ្តាស័យសាស្ត្រ.....	12
ជំហានទី ៩ : កែសម្រួល កែលម្អ និងការផ្តល់យោបល់.....	13
គន្លឹះសំរាប់ការកែសម្រួលអោយមានប្រសិទ្ធភាព.....	13
ជំហានទី ១០ : ការកែសម្រួលបញ្ចប់	2
<u>ចំណុចដែលគួរធ្វើ និងមិនគួរធ្វើក្នុងការចងក្រងករណីសិក្សា</u>	2
កំណត់សំគាល់សំរាប់អ្នកសរសេរសំរួល	4
អ្នកសរសេរសំរួលត្រូវតែមានការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក Facilitators are respectful of others.....	4
អ្នកសរសេរសំរួលត្រូវតែចាប់អារម្មណ៍ចំពោះវប្បធម៌របស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន are sensitive to local cultures.	4
អ្នកសរសេរសំរួលត្រូវតែគិតគូរអំពីបញ្ហាភេទនារី are gender sensitive.....	4
អ្នកសរសេរសំរួលត្រូវតែគិតគូរអំពីបញ្ហាបរិស្ថាន care for the environment.....	5

ពាក្យបច្ចេកទេស	6
តារាងឧបសម្ព័ន្ធ : ឧបករណ៍វាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួមសំរាប់ការស្រាវជ្រាវករណីសិក្សា A: Useful PRA 'tools' for case study research	7
រូបភាពពិពណ៌នាអំពីគ្រួសារ	7
ព័ន្ធកាត់ទទឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ	8
ការពិពណ៌នាអំពីព័ន្ធកាត់ទទឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ	10
តារាងឧបសម្ព័ន្ធ B: ការចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវករណីសិក្សា	11
តារាងឧបសម្ព័ន្ធ C: ការរៀបចំឃ្លាប្រយោគ	13

សិក្ខាកាមដែលបានចូលរួមនៅខេត្តសៀមរាបៈ
វគ្គបណ្តុះបណ្តាលការងារក្រុងរបាយការណ៍
ករណីសិក្សាសំរាប់ការគប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ
ដោយមានការចូលរួម (CBNRM) កក្កដា ឆ្នាំ
២០០១.

សេចក្តីផ្តើម :

លេខអ្វីបានជាមានការចងក្រងក្បួនខ្នាតនេះ ?

ការចងក្រងអាចជាការងារមួយដែលមានភាពរីករាយ ជាដំណើរការដែលប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត ជាពិសេសចំពោះការចងក្រងករណីសិក្សាមួយដែលធ្វើអោយយើងអាចរកឃើញនូវរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកណាម្នាក់ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការចាប់ផ្តើមសរសេរតែងតែជាករណីមួយដែលមានការលំបាកបំផុត ទោះជាមានសៀវភៅជាច្រើនបានចងក្រងពីរបៀប “តើត្រូវ” ចងក្រងករណីសិក្សាមួយយ៉ាងដូចម្តេច ជូនកាលក៏មិនអាចសំរេចបាន និងមានការយល់ច្រឡំ ។ វិធីដែលល្អបំផុតដែលត្រូវរៀនដើម្បីចងក្រងករណីសិក្សា គឺត្រូវរៀនសរសេរអោយបានមួយ ។

បន្ទាប់ពីទទួលបានលទ្ធផលយ៉ាងល្អពីវគ្គបណ្តុះបណ្តាលនៅតំបន់ទន្លេសាប : ការចងក្រងរបាយការណ៍ករណីសិក្សាការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួម (CBNRM) ដែលបានរៀបចំឡើងកាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០១ សិក្ខាកាមដែលបានចូលរួមក្នុងវគ្គ

បានសំណូមពរអោយមានការរៀបចំឯកសារអោយបានលំអិតដែលពួកគេអាចយកទៅប្រើប្រាស់នៅតាមតំបន់ដែលគេធ្វើការសិក្សានៅពេលត្រឡប់ទៅតាមតំបន់វិញ ។ ជាការងារមួយដែលអាចរៀបចំចងក្រង បញ្ចូលគ្នានូវរាល់ឯកសារនៃវគ្គបណ្តុះបណ្តាលទាំងនេះបាន ជាពិសេសមេរៀន និងលើសកម្មភាពនៃប្រធានបទដល់ជំនាញនៃការសរសេរ ដែលសិក្ខាកាមអាចនឹងមានគំនិតដើម្បីជាមូលដ្ឋានក្នុងការប្រើប្រាស់នៅពេលដែលពួកគេចុះធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងចងក្រងករណីសិក្សាផ្ទាល់នៅមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេ ។

តំនួសកម្មវិធីប្រចាំថ្ងៃ
 តំនួសកម្មវិធីនេះបង្ហាញអំពីគន្លងដែលវគ្គបណ្តុះបណ្តាលបានប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរយៈពេល ១០ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃទី ១ ដល់ថ្ងៃទី ១១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០០១ សិក្ខាកាមចូលរួមក្នុងការផ្លាស់ប្តូរចម្លើយសាធារណៈ និងចុះអនុវត្តការស្រាវជ្រាវនៅមូលដ្ឋាន និងចំណាយពេលវេលា ៥ថ្ងៃដើម្បីសរសេរ និង ផ្លាស់ប្តូរករណីសិក្សាតាមក្រុមផ្សេងៗដើម្បីរកសំរួល ។

គោលណៈនៃក្បួនខ្នាត

- ⇒ ដើម្បីផ្តល់គំនិតជាមូលដ្ឋានដល់អ្នកសរសេរចេះនូវរបៀបសរសេរត្រឹមត្រូវដែលអាចប្រើប្រាស់បានតាមកាលៈទេសៈសំរាប់ការរៀបចំការសិក្សាស្រាវជ្រាវ to provide a basic, flexible framework for organizing research;
- ⇒ ផ្តល់អោយអ្នកសរសេរនូវគំនិតមួយចំនួនក្នុងការបង្កើននូវកំរិតនៃការសរសេរបស់ពួកគេអោយមានប្រសិទ្ធភាព to help writers to write ideas more clearly and effectively;
- ⇒ ផ្តល់នូវឯកសារសំរាប់សិក្ខាកាមដែលបានចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាល to provide follow-up training materials for case study writing participants;
- ⇒ ដើម្បីសំរាប់សំរួលជំនាញនៃការសរសេរអោយបានប្រសើរ to facilitate better writing skills.

ក្រុមគោលដៅ Target Group

ក្រុមគោលដៅសំខាន់សំរាប់ប្រើប្រាស់កូនខ្នាតនេះគឺ អ្នកដែលបានចូលរួមក្នុងការចងក្រងរបាយការណ៍ករណីសិក្សា ទាំងអ្នកដែលបានចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលនៅខេត្តសៀមរាប ឬរតនគិរី ឬតាមរយៈការងារផ្សេងៗទៀត ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កូនខ្នាតនេះក៏មានប្រយោជន៍ផងដែរចំពោះអ្នកអានណាដែលមានបំណងចង់បង្កើនជំនាញនៃការសរសេររបាយការណ៍ !

ធ្វើប្រើប្រាស់យ៉ាងម្តេច ? How to Use this Toolkit

កូនខ្នាតនេះរៀបចំឡើងដើម្បីអោយអ្នកអានមានភាពងាយស្រួលក្នុងការអាន ។ អ្វីទៅជាករណីសិក្សាគឺត្រូវបានស្វែងរកនោះជាការដែលសរសេរអោយបានល្អ ។ ១០ជំហានដើម្បីចងក្រងករណីសិក្សាត្រូវបានរៀបចំ និងពន្យល់ ។ អ្នកអាចអានសៀវភៅពីផ្នែកខាងដើមរហូតដល់ចុងបញ្ចប់ ឬគ្រាន់តែអានផ្នែកសំខាន់ដែលអ្នកចង់ដឹងក៏បាន ។ ប្រការសំខាន់ដែលអ្នកត្រូវចងចាំគឺ គំរូនេះគ្រាន់តែជាគោលលំនាំ វាអាស្រ័យទៅលើអ្នកដែលចង់ចងក្រងករណីសិក្សារបស់អ្នកតាមវិធីណាដែលមានលក្ខណៈច្នៃប្រឌិត ច្បាស់លាស់ និងមានការចាប់អារម្មណ៍ !

អ្វីទៅជាករណីសិក្សា ?

ស្រមៃស្រមៃថាអ្នកព្យាយាមដើម្បីធ្វើការពិពណ៌នា ពន្យល់ និងវិភាគចំពោះរូបភាពខាងក្រោមនេះអោយដល់អ្នកណាម្នាក់ដែលពុំដែលពុំធ្លាប់បានឃើញពីមុនមក ??

ករណីសិក្សាបានប្រាប់អំពីរឿងរ៉ាវមួយ :

⇒ វាជាឱកាសដើម្បីបញ្ចូលនូវរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនជាមួយព័ត៌មានរបស់គំរោងអាចអនុញ្ញាតអោយយើងអាចស្វែងរកផ្ទៃ

រឿងនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

ដោយមានការចូលរួម - CBNRM:

⇒ តួនាទីបុរស-ស្ត្រី សហគមន៍ សកម្មភាពនៃការចិញ្ចឹមជីវិត ការអភិរក្សព្រៃឈើ ការនេសាទ ។ល។

ករណីសិក្សាត្រូវតែ មានការច្នៃប្រឌិតដោយរួមបញ្ចូលនូវ :

⇒ រូបភាព គំនូរផ្សេងៗ ការដកស្រង់គំនិត និងព័ត៌មានពីឯកសារផ្សេងៗ ។

ប្រាកដណាស់នោះហើយគឺជាករណីសិក្សា - ការស្រមៃថាអ្នកបានរៀបរាប់អោយអ្នកណាម្នាក់ដែលពុំបានដឹងពីអំពីរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនអំពីការស្រមៃស្រមៃនោះ !!!

ចេតន៍អ្វីទៅចង់រៀនករណីសិក្សា ? Why write a case study?

វិធីដែលអ្នកជ្រើសរើសក្នុងការបង្ហាញអំពីការសរសេរបស់អ្នកគឺតែងតែអាស្រ័យទៅនឹងហេតុអ្វីអ្នកសរសេរអំពីអ្វីមួយ ? តើអ្នកធ្វើការបង្ហាញព័ត៌មានទៅអោយអ្នកផ្តល់ជំនួយ ឬមួយអ្នកចង់អោយអ្នកណាម្នាក់ចាប់អារម្មណ៍លើបញ្ហាអ្វីមួយ ? ជួនកាលអាចអោយយើងចងក្រងក្នុងរបៀបមិនផ្លូវការមានលក្ខណៈច្នៃប្រឌិតដែលអាចអោយអ្នកធ្វើការចែករំលែករឿងរ៉ាវដល់អ្នកដទៃទៀតអំពី " រឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួន " និងមានការវិភាគលើបញ្ហានោះ ។ នេះគឺជាពេលដែលអាចធ្វើអោយយើងធ្វើការចងក្រងករណីសិក្សា ។ ចំណុចមួយចំនួនដែលមានភាពខុសគ្នារវាងរបាយការណ៍នៃការស្រាវជ្រាវ និងករណីសិក្សារួមមាន :

របាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ	ករណីសិក្សា
⇒ មានទំរង់បែបបទ គឺថាវាត្រូវសរសេរទៅតាមលំដាប់លំដោយជាក់លាក់	⇒ ពុំសូវមានទំរង់បែបបទ គឺថាវាអាស្រ័យទៅលើអ្នកចង់ធ្វើការបង្ហាញព័ត៌មានរបៀបណា !
⇒ ផ្ដោតជាទូទៅទៅលើបញ្ហាជាច្រើន	⇒ ផ្ដោតជាពិសេសទៅលើបញ្ហាមួយចំនួនតូច
⇒ ការវិភាគមានកំណត់ / លំអិតលើបញ្ហាតែមួយ	⇒ ផ្តល់ការវិភាគទៅលើបញ្ហាមួយចំនួន
⇒ ជាទូទៅពុំសូវមានការចាប់អារម្មណ៍	⇒ អាចធ្វើអោយអ្នកអានមានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងប្រសិនបើអ្នករួមបញ្ចូលនូវរូបថត និងរូបតំនូផ្សេងៗ ដកស្រង់ពាក្យសំដីយោងពីប្រភពណាមួយ និងមានក្រាហ្វិកផ្សេងៗ

ជាការពិត ជួនកាលអ្នកត្រូវតែគិតអំពីការចងក្រងរបាយការណ៍ស្រាវជ្រាវ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយនៅពេលអនុវត្តការងារការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួម ករណីសិក្សាគឺជាវិធីមួយដែលតែងតែមានការចាប់អារម្មណ៍ច្រើន ដំណើរការនៃការចូលរួមក្នុងនោះការរួមបញ្ចូលនូវការចូលរួមរបស់ប្រជាជនទៅក្នុងដំណើរការនៃការសរសេរ និងដើម្បីធ្វើការចែករំលែកនូវរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួនអោយបានច្រើន ។ ចុងបញ្ចប់ ការងារគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួមគឺអ្វីៗទាំងអស់អំពីដៃគូការងារ !

ប្រភេទផ្សេងៗគ្នានៃករណីសិក្សា Different kinds of case studies

ពុំមានភាព " ខុស " ឬ " ត្រូវ " ក្នុងការចងក្រងករណីសិក្សានោះទេ ចំណុចដែលសំខាន់នោះគឺ ត្រូវតែមានព័ត៌មានច្បាស់លាស់មួយដើម្បីបង្ហាញនូវគំនិតនោះអោយមានភាពងាយស្រួលក្នុងការតាមដានអាន ។ ការជ្រើសរើសដើម្បីរៀបចំចងក្រង និងដាក់រូបភាពគឺ

អាស្រ័យទៅលើអ្នកជាអ្នករៀបចំ ។ ជាឧទាហរណ៍ ករណីសិក្សាមួយអាចនឹងធ្វើការប្រៀបធៀបអំពីវិធីនៃការចិញ្ចឹមជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់ គ្រួសារពីរ ចំណែកឯករណីសិក្សាមួយទៀតអាចពិពណ៌នាអំពីការគ្រប់គ្រងធនធានក្នុងភូមិដោយគណៈកម្មការ ។ សៀវភៅគំរូក្បួនខ្នាត នេះចងក្រងឡើងដើម្បីជួយអ្នកអោយគិតគូរអំពីជំហានដែលមានសារៈសំខាន់ដែលជាផ្នែកនៃការចងក្រងករណីសិក្សា ចូរចងចាំថា ទាំងនេះ គ្រាន់តែជាគោលលំនាំសំរាប់អ្នកតែប៉ុណ្ណោះ ។

ការណែនាំអំពី ការសរសេរដែល 'ល្អ' AN INTRODUCTION TO 'GOOD' WRITING

តើអ្វីដែលជាចំណុចសំខាន់បំផុតដែលអ្នកត្រូវចងចាំនៅពេលសរសេរអត្ថបទមួយ ?

- ⇒ អត្ថបទរបស់អ្នកគួរតែមានគំនិតសំខាន់មួយ
- ⇒ អ្នកត្រូវគិតពីអ្នកសរសេរសំរាប់អ្នកណាអាន
- ⇒ ត្រូវមានគំនិតផ្សេងៗដើម្បីគាំទ្រគំនិតសំខាន់ ដោយមានលំដាប់លំដោយនិងកំរិតកំណត់ ដោយមានឧទាហរណ៍
- ⇒ លើកឡើងនូវគំនិតមួយនៅក្នុងវគ្គនីមួយៗ ហើយត្រូវមានគំនិតគាំទ្រ
- ⇒ អត្ថបទរបស់អ្នកត្រូវមានលក្ខណៈងាយស្រួលក្នុងការអាន

ជំហានទី ១ ១០ ដែលអ្នកគិតគូរទៅពេលចង់ត្រូវការសិក្សា

មានចំណុចមួយចំនួនដែលអ្នកត្រូវតែធ្វើ នៅពេលដែលអ្នកសរសេរ ។ ចំណុចខាងក្រោមនេះគឺជាការពន្យល់ដោយសង្ខេបនូវ ជំហានទាំង ១០ ដែលអាចជួយអ្នកក្នុងការចាប់ផ្តើមសរសេរ ។

- ជំហានទី ១ : ការរៀបចំចុះមូលដ្ឋាន
- ជំហានទី ២ : ការកត់ត្រាព័ត៌មាននៅមូលដ្ឋាន
- ជំហានទី ៣ : រៀបចំគំនិតដែលបានកត់ត្រាពីមូលដ្ឋាន
- ជំហានទី ៤ : បង្កើតគំនិតសំខាន់
- ជំហានទី ៥ : រៀបចំផែនការលើព័ត៌មានរបស់អ្នក
- ជំហានទី ៦ : ការសរសេរសេចក្តីផ្តើម
- ជំហានទី ៧ : ការសរសេរពង្រាងលើកទី ១
- ជំហានទី ៨ : ការដកស្រង់ពាក្យពីប្រភពណាមួយ និងការធ្វើបណ្តា
- ល័យសាស្ត្រ
- ជំហានទី ៩ : ការបោះពុម្ព កែសំរួល កែលំអ និងផ្តល់យោបល់
- ជំហានទី ១០ : ការកែសំរួលបញ្ចប់

ជំហានទី ១ : ការរៀបចំចុះទៅមូលដ្ឋាន

ការសរសេររបាយការណ៍ល្អប្រកបដោយខ្លឹមសារ និងមានអត្ថន័យល្អគឺជាលទ្ធផលនៃការចុះសិក្សាស្រាវជ្រាវបានដិតដល់នៅមូលដ្ឋាន ។ ហេតុដូច្នេះអ្នកត្រូវធ្វើផែនការយល់ដឹងពីមូលដ្ឋានអោយបានល្អ ។

ត្រូវដឹងថា ហេតុអ្វីបានជាអ្នកចុះទៅមូលដ្ឋាន ហើយតើព័ត៌មានអ្វីដែលអ្នកត្រូវការ ។
តើអ្នកនឹងធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវយ៉ាងដូចម្តេច ?

តើឧបករណ៍វាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួមណាខ្លះដែលអ្នកនឹងត្រូវប្រើប្រាស់ ? តើអ្នកមានភាពប្រាកដក្នុងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ទាំងនេះដែរឬទេ ?

សំរាប់ព័ត៌មានផ្សេងៗអំពីឧបករណ៍ PRA ដែលអ្នកអាចប្រើប្រាស់បានសូមអានតារាងឧបសម្ព័ន្ធ A
សំរាប់ព័ត៌មានផ្សេងៗអំពីសិក្ខាកាមដែលចូលរួមក្នុងការសិក្សាអំពីករណីសិក្សា សូមអានឧបសម្ព័ន្ធ B

ជំហានទី ២ ការកត់ត្រាព័ត៌មាននៅមូលដ្ឋាន Step Two: Taking Field Notes

- ⇒ នៅពេលដែលអ្នកចុះទៅដល់មូលដ្ឋាន អ្នកតែងតែមិនអាចកត់ត្រាបាននូវគ្រប់ព័ត៌មាននោះទេ you can never take enough notes;
- ⇒ កត់ត្រាគ្រប់ព័ត៌មានទាំងអស់ (ដរាបណាគ្រួសារដែលអ្នកសំភាសន៍ និងក្រុមដែលអ្នកជួបប្រជុំជាមួយមិនថាអ្វីអោយ) Write down EVERYTHING (as long as the family or group you are meeting with does not mind!);
- ⇒ ត្រូវដឹងថាហេតុអ្វីបានជាអ្នកចុះទៅមូលដ្ឋាន និងដឹងអំពីព័ត៌មានអ្វីដែលអ្នកត្រូវការ (ជាទូទៅ) Know why you are going to the field, and what information you are looking for (generally);
- ⇒ សួរអោយបានច្បាស់អំពីចំណុចដែលអ្នកមិនទាន់យល់
- ⇒ ត្រូវតែមានភាពបត់បែនតាមសភាពការណ៍ សួរសំណួរអោយបានច្រើន
- ⇒ ប្រើប្រាស់រូបថត លេខកំណត់ កំប្លែងដើម្បីអោយអ្នកដែលយើងសំភាសន៍មានការចាប់អារម្មណ៍ និងរីករាយ
- ⇒ ត្រូវធ្វើការសំរាកនៅពេលដែលចាំបាច់ !

ជំហានទី ៣ : រៀបចំព័ត៌មានដែលប្រមូលបានពីមូលដ្ឋាន Step Three: Organizing Your Field Notes

នៅពេលដែលអ្នកត្រូវបំប្លែងមតិមូលដ្ឋានវិញ ឬក្នុងកំឡុងពេលដែលយើងស្នាក់នៅក្នុងភូមិ ចាំបាច់អ្នកត្រូវពិនិត្យមើលលើព័ត៌មានដែលអ្នកកត់ត្រាបាន ។

- ⇒ ត្រូវតែអំពីព័ត៌មានទាំងអស់ដែលអ្នកប្រមូលបាន
- ⇒ ត្រូវតែច្បាស់ថាព័ត៌មានអ្វីដែលអ្នកប្រមូលបាន ហើយព័ត៌មានអ្វីខ្លះដែលអ្នកពុំទាន់បានប្រមូល
- ⇒ ត្រូវពិនិត្យលើការកត់ត្រាព័ត៌មានទាំងអស់របស់អ្នក
 - ត្រូវតែបញ្ជាក់រាល់ចំណុចទាំងឡាយណាដែលអ្នកមិនទាន់បានយល់ច្បាស់ពីសមាជិកក្រុមរបស់អ្នក
 - តើអ្នកមានភ្លេចសួរសំណួរមួយចំនួនដែរឬទេ .

⇒ បំផុសគំនិតលើគំនិតសំខាន់ ឬអ្វីដែលអ្នករកឃើញនៅមុខយើង

ជំហានទី ៤ : ការបង្កើតគំនិតគោល Step Four: Creating a Main Message

អត្ថបទដែលល្អត្រូវតែមានគំនិតគោលសំខាន់មួយ និងរាល់គំនិតគាំទ្រលើគំនិតគោល ។ ត្រូវសួរខ្លួនឯងនូវរាល់សំណួរដូចខាងក្រោមនេះ :

- តើអ្នកចង់បានអត្ថបទរបៀបណា ?
- តើអ្នកណាជាអ្នកអានអត្ថបទនេះ ?

ធ្វើការស្រមៃថា អ្នកបានចាប់ផ្តើមពិភាក្សាជាមួយអ្នកណាម្នាក់អំពីករណីសិក្សារបស់អ្នក ។ ជាការប្រសើរអ្នកត្រូវប្រាប់អំពីព័ត៌មានដែលធ្វើអោយគេមានការចាប់អារម្មណ៍ ដែលអាចអោយពួកគេទទួលបាននូវគំនិតដែលអ្នកនឹងសរសេរអំពីគំនិតនោះ ។ នៅក្នុងស្ថានភាពមួយ ... តើចំណុចអ្វីដែលអ្នកនឹងនិយាយដែលអាចធ្វើការសង្ខេបអំពីគំនិតគោល ?

សរសេរជាប្រយោគទោលមួយដែលជាចំណុចសំខាន់បំផុតដែលអ្នកត្រូវការ ។

គំនិតគោលដែលល្អត្រូវតែជាព័ត៌មានមួយដែលបានបង្ហាញនូវចំណុចមួយចំនួនដូចខាងក្រោម :

- ⇒ បង្ហាញនូវគោលបំណងរបស់អ្នក
- ⇒ ជាគំនិតដែលបង្ហាញនូវចំណុចមួយជាក់លាក់
- ⇒ ជារឿង (កថាខ័ណ្ឌ) មួយ
- ⇒ គួរតែមានពាក្យប្រមាណពី ២០ ទៅ ២៥ ពាក្យ

ខាងក្រោមនេះគឺជាឧទាហរណ៍មួយដែលបង្ហាញអំពីគំនិតគោល :

ការគ្រប់គ្រងធនធានជលផលរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋានដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ដែលមានការប្រែប្រួលជាច្រើនជំនាន់ ដែលធ្វើ
 អោយការរកធនធានត្រីមានការលំបាកកាន់តែខ្លាំងឡើងៗពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ ។
 The community in Fishing Lot # 3 has experienced many changes in fisheries management regimes;
 however, over time access to the fisheries has become increasingly difficult.

ជំហានទី ៥ : ការសរសេរសេចក្តីផ្តើម Step Five: Writing an Introduction

គំនិតគោល៖ គំរោងផែនការគ្រប់គ្រងត្រីពេលវេលាដោយមានការចូលរួម

សារៈសំខាន់នៃការកាត់បន្ថយការបំផ្លាញ
 ព្រៃឈើ ។
 នៅក្នុងសេចក្តីផ្តើមមាន ៤ផ្នែក ៖
 ១- ស្ថានភាពទូទៅ
 ២- បញ្ហា
 ៣- សំណួរ
 ៤- ឆ្លើយតបចំពោះសំណួរ

- ⇒ ស្ថានភាព : ព្រៃឈើនៅក្នុងតំបន់ការពាររបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវបានកាប់
 ដោយប្រជាជនមូលដ្ឋានដែលរស់នៅតំបន់នោះសំរាប់ប្រើប្រាស់ជាអុស
 និងលក់ ដូរទីផ្សារ ទោះបីជាមានការការពារដោយមន្ត្រីឧទ្យាន
 ជាតិក៏ដោយ ដែលធ្វើអោយព្រៃឈើទទួលរងនូវការបំផ្លាញយ៉ាងខ្លាំង
 ក្លា ។
- ⇒ បញ្ហាដែលកំពុងជួបប្រទះ : ធនធានព្រៃឈើគឺជាប្រភពតែមួយគត់
 ដែលផ្គត់ផ្គង់អុសដល់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន និងអាចលក់ដូរទៅ
 ទីផ្សារដើម្បីរកចំណូលសំរាប់គ្រួសារ ។ ប្រជាជនក្រីក្រដែលរស់នៅ
 ទីនោះពុំបានទទួលការលើកទឹកចិត្តអោយចូលរួមក្នុងការគ្រប់គ្រង
 ធនធានព្រៃរបស់រដ្ឋាភិបាលឡើយ ។
- ⇒ ការធានាជាសំណួរ : តើប្រជាជនមូលដ្ឋានគួរតែលើកទឹកចិត្តអោយ
 ចូលរួមក្នុងការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើជាមួយរដ្ឋាភិបាលឬទេ ដូចជា
 ការគ្រប់គ្រងរួមគ្នា ?
- ⇒ ឆ្លើយតបចំពោះសំណួរ : អនុវត្តការសិក្សាដើម្បីពង្រឹងនូវការគ្រប់គ្រង
 តាមការយល់ការបញ្ចូលនូវផែនការគ្រប់គ្រងរួមគ្នា ។

ករណីសិក្សាអាចមានភាពងាយស្រួលក្នុងការបង្ហាញ
 អំពីស្ថានភាពទូទៅ ពីបញ្ហាដែលបានជួបប្រទះ និងការ
 ចោទជាសំណួរជុំវិញបញ្ហាទាំងនោះ (តាមរយៈការ
 វិភាគ) ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ មិនមែនរាល់
 ករណីសិក្សាទាំងអស់សុទ្ធតែធ្វើការពិភាក្សាដើម្បីឆ្លើយ
 តបរាល់ស្ថានភាពនោះទេ គឺថា ពុំមានអ្វីដែលបានចាប់
 ផ្តើមនៅឡើយដើម្បីធ្វើការដោះស្រាយបញ្ហានោះទេ ។

ប្រការនេះពុំមានបញ្ហាអ្វីទេ រាល់ករណីសិក្សាមានភាពផ្សេងៗគ្នា); however, not all case studies will be discussing the response to
 a situation i.e. something has not always been started yet to solve the problem. This is alright, each case study is different.
 សេចក្តីផ្តើមដែលបានជួយអោយអ្នកអានដឹងអំពីចំណុចដែលគេនឹងអោយយល់ដឹងបានច្បាស់នៅពេលដែលគេអាននូវករណីសិក្សារបស់អ្នក
 ។ ចំណុចដែលសំខាន់គឺ សេចក្តីផ្តើមដែលច្បាស់លាស់ធ្វើអោយអត្ថបទរបស់អ្នកកាន់តែមានភាពងាយស្រួលក្នុងការអាន ។ at a good
 introduction does is helps the reader to clearly understand what it is they will learn about when reading the case study. This
 is very important – a clear introduction makes your paper much easier to read!

ប្រភព : Barker, A., and Manji, F. 2000. Writing for change: an interactive guide to effective writing, writing for science, writing for
 advocacy. Fahamu / Oxford Learning Space. For more writing tips, see this CD Rom.

គិតអំពីព័ត៌មានរបស់អ្នក និងអ្វីដែលអ្នកចង់សរសេរ ។

ព្យាយាមសរសេរនូវសេចក្តីផ្តើមដោយចងចាំថា ត្រូវសរសេរអំពីស្ថានភាពទូទៅ
បញ្ហា ចោទជាសំណួរដែលអ្នកនឹងធ្វើការបកស្រាយ

ធ្វើការអាននូវសេចក្តីផ្តើមរបស់អ្នកម្តងហើយ ម្តងទៀត តើសេចក្តីផ្តើមរបស់អ្នក
ច្បាស់លាស់ហើយឬនៅ ? តើអ្នកមានបានអោយអ្នកអានបានទទួលនូវគំនិតនៃ
បញ្ហាមួយដែលអ្នកនឹងធ្វើការវិភាគនៅក្នុងករណីសិក្សារបស់អ្នកឬទេ ?

Is your introduction clear? Have you given the reader a good idea of what
the issue is and what you will analyze in your case study?

ជំហានទី ៦ : រៀបចំផែនការសំរាប់សរសេរ

តើគ្រូធ្វើការរៀបចំគំនិតរបស់អ្នកយ៉ាងដូចម្តេច
គ្រូរៀបចំផែនការ

គំនិតគោលដែលអ្នកនឹងសរសេរ

សេចក្តីផ្តើម

ប្រវត្តិផ្សេងៗរបស់ស្ថានភាព

គំនិតផ្សេងៗដែលគាំទ្រអោយគំនិតគោល :

១-

២-

៣-

សេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្សេងៗ ឬអនុសាសន៍ ?

រូបភាព ឧបករណ៍ PRA និងពាក្យស្តីយោង ឬអត្ថបទណាខ្លះដែលអ្នកចង់បញ្ចូល

ប្រើប្រាស់ក្រដាសដើម្បីរៀបចំផែនការនេះ ។ ប្រកាសខ្លាំងត្រូវធ្វើការអោយបានពិនិត្យពិចារណាចំពោះការរៀបចំព័ត៌មានរបស់
អ្នក ហើយចាប់ផ្តើមរៀបចំអោយខ្លី និងគិតថាតើអ្នកនឹងបញ្ចូលគំនិតទាំងនោះនៅចំណុចណា ។

សរសេរគំនិតគោលរបស់អ្នកនៅខាងលើ ចំណុចគោលសំខាន់នៃសេចក្តីផ្តើមរបស់អ្នកនៅក្នុងក្រដាស និងគិតអំពីចំណុច
មួយចំនួនទៀតដែលអ្នកត្រូវបញ្ចូល ។ សរសេរចំណុចផ្សេងៗដែលអ្នកនឹងបញ្ចូលនៅក្នុងក្រដាសនោះ ដូចជានៅក្នុងចំណុចប្រវត្តិ
ឬនៅក្នុងចំណុចតួខ្លួនរបស់ករណីសិក្សារបស់អ្នក ។ តើអ្នកមានសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ឬអនុសាសន៍ដើម្បីបញ្ចូលក្នុងការសរសេរនេះឬទេ ?
តើពាក្យស្តីយោងណាខ្លះដែលអ្នកនឹងបញ្ចូលក្នុងអត្ថបទរបស់អ្នក ?

ការរៀបចំផែនការបានល្អ នឹងធ្វើអោយការសរសេររបស់អ្នកមានភាពប្រសើរឡើង ។ ដូច្នេះអ្នកត្រូវចំណាយពេលដើម្បីរៀបចំផែនការ ការងារនេះគឺជាផ្នែកមួយដែលមានការលំបាកជាងគេក្នុងការសរសេរ ។ រៀបចំផែនការបានល្អ ការសរសេរពង្រាងលើកទីមួយរបស់អ្នកនឹងមានភាពងាយស្រួល ។

ហេតុអ្វីចាំបាច់រៀបចំផែនការ !?

- ១- ដើម្បីអោយដឹងថាតើគំរោងនៃការសរសេររបស់អ្នកអាចដំណើរការបានដែរឬទេ ?
 - ២- ដើម្បីជួយក្នុងការសរសេរពង្រាងលើកទី ១
 - ៣- ដើម្បីជួយអ្នកក្នុងការរៀបចំគំនិតពិនិត្យឡើងវិញលើផែនការរបស់អ្នក !!
- ⇒ តើព័ត៌មានរបស់អ្នកអាចអោយអ្នកអានយល់បានដែរឬទេ?

- ⇒ តើព័ត៌មានរបស់អ្នកនៅអាចសរសេរបានឬទេ ?
- ⇒ តើចំណុចគោលរបស់អ្នកឆ្លើយតបចំពោះសំណួរដែរឬទេ ?
- ⇒ តើមានចំណុចសំខាន់ណាខ្លះដែលអ្នកមិនទាន់បានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងផែនការរបស់អ្នក ?

ជំហានទី ៧ : សរសេរអំពីល្វើចំពោះរបស់អ្នក ?

នៅពេលដែលអ្នកចាប់ផ្តើមសរសេរ ត្រូវចំណាយពេលរបស់អ្នកពី ២ទៅ៣ម៉ោងដើម្បីអង្គុយសរសេរពង្រាងករណីសិក្សាលើកទីមួយដោយសរសេរជាប្តីច ឬខ្មៅដៃ ឬវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ ។ ជាការងាយស្រួលគឺត្រូវសរសេរដោយពុំមានការរំខាននូវគំនិតសំខាន់ដោយពុំមានការរំកិលរំលោភ អ្នកនឹងធ្វើការរំកិលរំលោភនៅពេលក្រោយ ។ ចំណុចណែនាំមួយចំនួនខាងក្រោមនឹងជួយអ្នកក្នុងការសរសេរ :

ចំណុចណែនាំ

- ⇒ សរសេរអោយបានរហ័ស
- ⇒ សរសេរអោយងាយយល់
- ⇒ សរសេរដោយគ្មានការរំខាន
- ⇒ សរសេរដោយគ្មានការរំកិលរំលោភ
- ⇒ សរសេរតាមគំរោងដែលបានរៀបចំ

គុណបុត្របង្កើនមេត្តាជូន) អរសាទរដល់ពិធីការក្នុងថ្ងៃនេះ អរសាទរដល់មេត្តាក្នុងវិសាលភាពចំណេះដឹងរបស់អ្នក

ការបោះឆ្នោតនៅក្នុងតំបន់នេះបានបញ្ចប់នៅថ្ងៃទី១៧ (March, ២០០២)។

20

ផ្អែកលើការស្រាវជ្រាវរបស់យើង យើងបានរកឃើញថា ការអប់រំប្រចាំជីវិត គឺជា ឧបករណ៍សំខាន់មួយ ក្នុងការកសាងសេចក្តីស្រឡាញ់ និងការគោរពដល់សិទ្ធិមនុស្ស។ (Wayne Som Sak, ២០០១)

ឧទ្ទិសដល់កូនក្រសួងនិងសិស្សសាលាសរុបដែលរំលឹកឈ្មោះ ៤ ឧទ្ទិសហ្នឹងឧទ្ទិសដល់ម្ចាស់ រលាញ់។

[illegible]

ខ្ញុំ ។ ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការសម្រេចចិត្តរបស់យើងក្នុងការជួយដល់អ្នកដែលមានតម្រូវការបំផុត និងជួយដល់អ្នកដែលមានតម្រូវការបំផុត។

Whenever you use someone's EXACT words, then you need to use a quote them (place their words in "quotations"). Quotations of three or more lines are always indented. For example,

[illegible]

ឧត្តរស្វន្ធិនិយម ៤. ... បរិសុទ្ធិនៃនគរឧត្តរស្វន្ធិនិយមក្នុងប្រព័ន្ធអ្នក មុនឈានដល់ស្ថានភាពនិយមនយោបាយនិងសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់សង្គម

៖ តើមានការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានឬទេ?

កម្មវិធីសាកល្បងប្រើប្រាស់ កាត់ប្រែបង្កើនការយល់ច្រឡំ : ១ ដូចម្តេច?

ធានីអ៊ីណូប្រែអូរក្នុងយុគសម័យលោកស្រី ដូចជា សេចក្តី ⇐

សិប្បករ ឧត្តរាទានិកភូមិ ព្រះវររាជានុរាជ ព្រះអង្គ ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ

[illegible][illegible]

: ឈមឬអ្វីហួសហេតុ

[illegible]

លំដាប់ក្នុងបញ្ជីលក្ខន្តិកៈនៃការរស់នៅរបស់ប្រជាជនក្នុងតំបន់ប្រទេសកម្ពុជា

យោងតាមពាក្យសម្តែងរបស់អ្នកនេសាទម្នាក់បានអោយដឹងថា : មានតែគ្រួសារមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលអាចរកចំណូលបាន ច្រើនពីការនេសាទទឹកជ្រៅសំរាប់ចិញ្ចឹមជីវិត ដោយសារតែប្រជាជនដទៃទៀតពុំធ្លាប់ប្រកបរបរនេសាទ ហើយពុំធ្លាប់អនុវត្តនូវការនេសាទ ប្រភេទនេះដោយសារតែពួកគេពុំចេះហែលទឹក (Wayne Som Sak, 2001). ។

ឬ

យោងតាមសំដីរបស់ Marschke (2001), បានអោយដឹងថា ការចាប់ត្រីនៅតំបន់ទន្លេសាបបច្ចុប្បន្នមានការលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ។

បណ្តាញយសាស្ត្រ

អ្នកត្រូវតែអោយគំនិតទៅលើគំនិតរបស់អ្នកដទៃទៀត!! ហេតុដូច្នេះអ្នកត្រូវតែដាក់ចំណុចបណ្តាញយសាស្ត្រទៅក្នុងផ្នែកណាមួយរបស់ករណីសិក្សាឬរបាយការណ៍របស់អ្នក ។ នៅពេលដែលអ្នកអានសៀវភៅណាមួយ អ្នកត្រូវតែកត់សំគាល់ទៅលើ :

- ⇒ អ្នកនិពន្ធ (អាចមានច្រើនជាងម្នាក់)
- ⇒ ឆ្នាំនៃការបោះពុម្ព
- ⇒ ឈ្មោះអត្ថបទ/សៀវភៅ
- ⇒ ទីកន្លែងបោះពុម្ព (សរសេរ)
- ⇒ តើអ្នកណាជាអ្នកបោះពុម្ព

ឧទាហរណ៍ :

Nooyens, T. ២០០០. ថ្នាលសំរាប់ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួមប្រកបដោយនិរន្តរភាព : គំរោងសិក្សាស្រាវជ្រាវ ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ភ្នំពេញ : UNDP / CARERE.

បំណងទី ៩ : កែសម្រួល កែលំអ និងការផ្តល់យោបល់កែសម្រួល

ចំណុចណែនាំសំរាប់កែសម្រួលអោយមានប្រសិទ្ធភាព

- ⇒ សំរាកខ្លះ
- ⇒ ចាប់ផ្តើមគំនិតទី ២
- ⇒ បោះពុម្ពលើក្រដាសដើម្បីកែសម្រួល (មិនត្រូវកែសម្រួល ក្នុងកុំព្យូទ័រ)
- ⇒ កែសម្រួលអោយបានច្បាស់លាស់ និងមានមាតិកា អត្ថបទល្អ និងប្រើភាសាអោយបានច្បាស់លាស់
- ⇒ មានលំដាប់លំដោយល្អ

អ្នកត្រូវកែសម្រួលនៅក្នុងចំណោម ៖

ការរៀបចំពាក្យក្នុងប្រយោគអោយមានអត្ថន័យល្អ កែសម្រួលឃ្លាបស់អ្នកអោយបានល្អ
ជ្រើសរើសពាក្យអោយបានល្អ

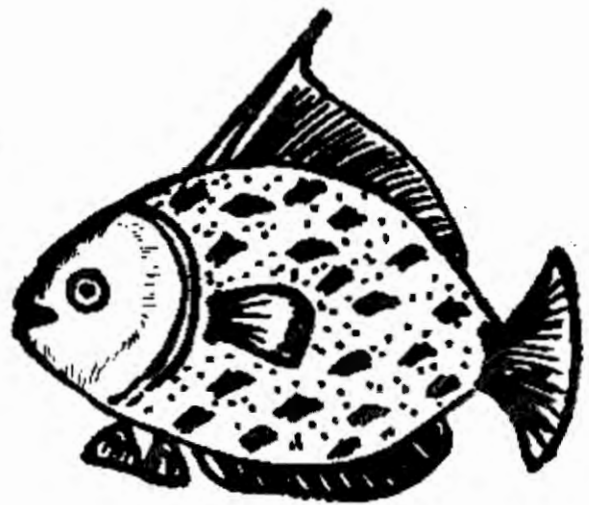
កែសំរួលឃ្លាក្នុងវគ្គ (កថាខ័ណ្ឌ) របស់អ្នក :

1. ត្រូវមានប្រយោគប្រធានបទ
2. ត្រូវគ្រប់គ្រងប្រវែងរបស់ប្រយោគអោយបានល្អ កុំវែងពេក
3. វគ្គនីមួយៗត្រូវតែភ្ជាប់គ្នាអោយបានល្អ
4. ប្រើប្រាស់ពាក្យសំខាន់ៗ (ពាក្យគោល)
5. ត្រូវមានចំណុចៗ

សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមអំពីការរៀបចំពាក្យក្នុងវគ្គ (កថាខ័ណ្ឌ) សូមអានតារាងឧបសម្ព័ន្ធ C

កែសំរួលឃ្លាប្រយោគរបស់អ្នក :

- ១- ឃ្លាប្រយោគដែលល្អគឺជាប្រយោគដែលធ្វើអោយអ្នក
អានងាយយល់
- ២- កុំប្រើប្រយោគវែងពេក (ប្រមាណតែ២០ពាក្យជាការល្អ) និង
រួមបញ្ចូលនូវឃ្លាប្រយោគខ្លី ឬវែង
- ៣- កុំបញ្ចូលគំនិតច្រើនពេកនៅក្នុងប្រយោគមួយ ត្រូវសរសេរ
អោយមានភាពងាយស្រួលក្នុងការអាន

កែសំរួលពាក្យរបស់អ្នក

- ១- ប្រើពាក្យខ្មែរ ឬភាសាអង់គ្លេសដែលងាយយល់
- ២- ត្រូវប្រើពាក្យដែលខ្លាំង ច្បាស់លាស់ និងជាក់លាក់
- ៣- ដកពាក្យសំដីដែលមិនចាំបាច់
- ៤- ប្រើពាក្យខ្លីតែមានន័យ

ការរៀបចំកែលំអ :

ត្រូវគិតអំពីរូបភាព ដ្យាក្រាម និងការដកស្រង់ពាក្យសំដីយោង ឧបករណ៍ PRA ផ្សេងៗដែលអ្នកចង់បញ្ចូលទៅក្នុងករណីសិក្សា
របស់អ្នក ។ តើអ្នកចង់បញ្ចូលទៅត្រង់ចំណុចណា ? ត្រូវចំណាយពេលវេលាក្នុងការរៀបចំលំអ ។ រូបថតត្រូវដាក់នៅចំកន្លែងណាដែលមាន
ការពិពណ៌នា ចំពោះពាក្យសំដីដែលបានដកស្រង់ត្រូវដាក់បញ្ចូលត្រង់ចំណុចណាដែលបានពិពណ៌នាអំពីបញ្ហាជាក់លាក់ ចំពោះក្រាហ្វិកត្រូវ
តែរួមបញ្ចូលនៅត្រង់ចំណុចដែលបានពិភាក្សា ឬវិភាគនៃលទ្ធផលរបស់ក្រាហ្វិកនោះ ។ ការកែលំអមានសារៈសំខាន់ណាស់ ការរៀបចំលំអ
បានល្អគឺធ្វើអោយភ្នែកអ្នកអានបានចាប់អារម្មណ៍ និងងាយស្រួលក្នុងការអាន ។

ការផ្តល់យោបល់កែសម្រួល

នៅពេលដែលអ្នកបានកែសម្រួល និងកែលម្អអត្ថបទរបស់អ្នករួចរាល់ហើយ ផ្លាស់ប្តូរលទ្ធផលនៃករណីសិក្សារបស់អ្នកដោយទៅមិត្តភក្តិដើម្បីអោយពួកគេជួយកែសម្រួល ។ វិធីដ៏ល្អដែលយើងអាចរៀនសូត្រពីតាមរយៈការផ្លាស់ប្តូរជាមួយមិត្តភក្តិដើម្បីរៀនសូត្រពីគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ផ្តល់អត្ថបទរបស់យើងអោយអ្នកផ្សេងអានអាចជួយអ្នកក្នុងការធ្វើអោយអត្ថបទរបស់អ្នកមានភាពច្បាស់លាស់ តាមរយៈការសាកសួរសំណួរពីអ្នកអានអត្ថបទនោះនឹងធ្វើអោយយើងអាចគិតអំពីចំណុចដែលត្រូវសរសេរ ។ នៅទីបញ្ចប់អ្នកចង់អោយការសរសេររបស់អ្នកងាយស្រួលក្នុងការអានដែលអាចអោយពួកគេងាយស្រួលក្នុងការរៀនសូត្រពីករណីសិក្សារបស់អ្នក ។

ជំហានទី ១០ : ការកែសម្រួលបញ្ចប់

នៅពេលដែលអ្នកបានបញ្ចប់ការសរសេរករណីសិក្សារបស់អ្នក ហើយបានប្រគល់អោយមិត្តភក្តិរបស់អ្នកផ្តល់មតិកែលម្អរួចរាល់ហើយ ចំណាយពេលវេលាក្នុងការកែសម្រួលទៅតាមការផ្តល់យោបល់របស់អ្នក ។ អ្នកត្រូវការពេលវេលាមួយចំនួនដើម្បីដាក់រូបថតទៅតាមកន្លែងដែលអ្នកត្រូវការ និងការកែសម្រួលពាក្យពេជ្រមួយចំនួនទៅតាមចំណុចដែលអ្នកចង់កែសម្រួលដើម្បីអោយករណីសិក្សារបស់អ្នកមានន័យគ្រប់គ្រាន់ និងបញ្ចប់ការសរសេររបស់អ្នក ។ ចុងបញ្ចប់កុំភ្លេចអានករណីសិក្សារបស់អ្នកអោយបានប្រុងប្រយ័ត្នដើម្បីជៀសវាងនៅមានកំហុស ។

អ្នកបានបញ្ចប់ការចងក្រងបញ្ចប់ករណីសិក្សារបស់អ្នកហើយ សូមអបអរសាទរ !!!

ចំណុចមួយចំនួនដែលគួរចងចាំក្នុងការចងក្រងរបាយការណ៍ករណីសិក្សា

ចំណុចដែលត្រូវធ្វើ (Do)

- ១- គិតអំពីចំណុចដែលអ្នកចង់សរសេរនៅក្នុងករណីសិក្សារបស់អ្នក
- ២- រៀបចំគំនិតរបស់អ្នក ដោយចំណាយពេលវេលាក្នុងការគិតអំពីអ្វីដែលអ្នកចង់សរសេរ និងធ្វើគំរោងផែនការដែលរួមបញ្ចូលនូវរាល់ចំណុចទាំងអស់ដែលអ្នកចង់បញ្ចូលក្នុងរបាយការណ៍របស់អ្នក ។
- ៣- ពិពណ៌នាអំពីរឿងរ៉ាវនានា
- ៤- សរសេរអោយបានច្បាស់ដើម្បីអោយមានភាពងាយស្រួលក្នុងការអាន
- ៥- គិតអំពីអ្នកដែលត្រូវអានរបាយការណ៍របស់អ្នក និងត្រូវធ្វើយ៉ាងណាអោយការសរសេររបស់អ្នកមានភាពងាយស្រួលអោយអ្នកអានអាចយល់បានអំពីអត្ថន័យដែលអ្នកសរសេរ ដូចជា របាយការណ៍សំរាប់មន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ឬសរសេរដើម្បីអោយអ្នកភូមិអាន
- ៦- ធ្វើការកែសម្រួលតាមរបាយការណ៍របស់អ្នក
- ៧- រៀបចំបណ្តាញយសាស្ត្រ និងដាក់ឈ្មោះប្រភពដែលអ្នកបានដកស្រង់
- ៨- អោយអ្នកដទៃអានអត្ថបទរបស់អ្នកដើម្បីអោយដឹងថាការសរសេររបស់អ្នកអាចយល់បានឬទេ

ចំណុចដែលមិនត្រូវធ្វើ

- ១- ចាប់ផ្ដើមសរសេរដោយគ្មានការរៀបចំផែនការអោយបានជាក់លាក់មួយ ដូចជា ការរៀបចំគំនិតរបស់អ្នកមុន
- ២- ពិពណ៌នាអំពីរឿងរ៉ាវរបស់អ្នកដោយពុំមានភាពច្បាស់លាស់អំពីចំណុចគោលនៃការសរសេររបស់អ្នកគឺជាអ្វី
- ៣- ប្រើប្រាស់ពាក្យពេជន៍ដែលធ្វើអោយអ្នកអានមានការពិបាកយល់
- ៤- សរសេរតែមួយដងដោយពុំមានការកែសម្រួល
- ៥- ពុំបានដាក់បញ្ចូលនូវប្រភពឯកសារយោងលើព័ត៌មានមួយចំនួនដែលអ្នកបានដកស្រង់ពីឯកសាររបស់គេ
- ៦- ចែកចាយអត្ថបទរបស់អ្នកដោយពុំមានការកែសម្រួល និងការផ្តល់យោបល់លើអត្ថបទដែលអ្នកបានសរសេរពីអ្នកដទៃ

[illegible]

៤. តួនាទីរបស់គណៈកម្មាធិការស្រាវជ្រាវស្វ័យប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងការស្រាវជ្រាវស្វ័យប្រវត្តិសាស្ត្រ

[illegible]

អ្នកសរសេរត្រូវតែត្រួតពិនិត្យឯកសារ-ផ្នែក Facilitators are gender sensitive.

២. បង្កើនលទ្ធភាព

[illegible]

ឧប្បត្តិហេតុកើតឡើងនៅទីតាំងកើតហេតុ

៤. ព្រលឹងរឹងរិតយកមកប្រើប្រាស់ស្របច្បាប់

[illegible][illegible]

តើមានលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលមានអ្វីខុស? តើមានលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលមានអ្វីខុស? តើមានលក្ខខណ្ឌណាមួយដែលមានអ្វីខុស?

២. តម្កល់និងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ

[illegible]

អ្នកសំរបសំរួលត្រូវតែគិតគូរអំពីបញ្ហាបរិស្ថាន

អ្នកសំរបសំរួលត្រូវតែបង្ហាញអោយគេឃើញថា អ្នកមានការយកចិត្តទុកដាក់អំពីបញ្ហាបរិស្ថាន ។ ប្រការនេះរួមបញ្ចូលនៅក្នុងកំឡុងពេលដែលដើរតួនាទីជាអ្នកសំរបសំរួល ដូចជា មិនបោះបង់ចោលសំរាមពាសវាលពាសកាល ។ មនុស្ស និងធម្មជាតិគឺមានទំនាក់ទំនងគ្នាដោយជិតស្និទ្ធ បរិស្ថានបានផ្តល់អោយយើងនូវឱកាសជាច្រើនដែលអាចសំរេចបាននូវគោលដៅដ៏សំខាន់របស់យើង ។

ពាក្យបច្ចេកទេស GLOSSARY OF TERMS

ករណីសិក្សា - គឺជាការពិពណ៌នាខ្លីៗអំពីស្ថានភាព លក្ខខណ្ឌ ឬចំពោះគំរោងជាក់លាក់ដែលបានបកស្រាយអំពីចំណុចសំខាន់ៗនៃរឿងរ៉ាងផ្សេងៗដល់អ្នកអាន ។ ករណីសិក្សាកំពុងតែមានការពេញនិយមក្នុងការរៀបចំចងក្រងនូវបទពិសោធន៍ដែលអាចអោយគេប្រើប្រាស់បានយ៉ាងទូលំទូលាយតាមរយៈវគ្គបណ្តុះបណ្តាល សិក្ខាសាលា ការរៀបចំជា CD Roms, និងការចងក្រងសៀវភៅ ។ល។

ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិដោយមានការចូលរួម (CBNRM) - សហគមន៍មូលដ្ឋានជាច្រើនធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីថែរក្សាបរិស្ថាន ។ ទំរង់នៃការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិតាមរបៀបនេះគឺផ្តោតទៅលើទស្សនៈរបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន ។

សហគមន៍ - ជាសម្ព័ន្ធភាពរបស់ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មួយដែលបានចែករំលែកការប្រើប្រាស់ជារួម ។ តាមលក្ខណៈជីវសាស្ត្រសហគមន៍គឺសំដៅទៅលើទំនាក់ទំនងរបស់រុក្ខជាតិ និងសត្វដែលរស់នៅក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីតែមួយ ។

អ្នកសំរេបសំរួល - ជាអ្នកដែលជួយណែនាំប្រជាជនអោយធ្វើការជាមួយគ្នាក្នុងក្រុមមួយ ដើម្បីមានលទ្ធភាពក្នុងការប្រើប្រាស់នូវព័ត៌មានចំណេះដឹង និងធនធានធម្មជាតិ និងជួយក្នុងការរៀបចំនូវទំនាក់ទំនង និងការជួយគាំទ្រ ។

តួនាទីបុរស-ស្ត្រី - គឺជាការរៀបចំនូវតួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរបស់បុរស-ស្ត្រីទៅតាមវប្បធម៌ ឬតាមស្ថានភាព ។

ស្ថាប័ន - គឺជាក្រុមមនុស្សមួយក្រុមដែលរួមបញ្ចូលគ្នាដោយសារតែមានការចាប់អារម្មណ៍លើអ្វីជារួមមួយ ។

ការវាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួម (PRA) - គឺជាឧបករណ៍មួយដែលអាចអោយអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវអាចប្រើប្រាស់សំរាប់ធ្វើការជាមួយសមាជិកសហគមន៍មូលដ្ឋានដោយមានការចូលរួម និងមានការចាប់អារម្មណ៍ ។ ជំនួសអោយការពិភាក្សាតែមួយមុខ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងសហគមន៍មូលដ្ឋានអាចត្រូវបានរួបរួម និងផែនទីដើម្បីជួយដល់ការពិភាក្សា និងជំរុញអោយការពិភាក្សាមានភាពច្បាស់លាស់ ។

ការប្រមូលអនុផលព្រៃឈើរបស់ស្ត្រី (NTFP's).

តំបន់ការពារធម្មជាតិ - គឺជាការកំណត់ប្រើប្រាស់សំរាប់ធ្វើការពិពណ៌នាអំពីតំបន់មួយនៃផ្ទៃដីឬសមុទ្រដែលគ្រប់គ្រងដោយទំរង់នៃការការពារមួយពីការប្រើប្រាស់និងដោយសារតែមានភាពរិចរិល

អ្នកពាក់ព័ន្ធ - គឺជាក្រុមនីមួយៗដែលមាននៅក្នុងសហគមន៍ធំ ដែលមានទស្សនៈនិងការចាប់អារម្មណ៍ទៅលើអ្វីមួយជារួម ??? usually groups of individuals, within a larger community, that share a common interest, perspective, worldview or background.

ឧបករណ៍ - គឺជាវិធីសាស្ត្រនៃការវិភាគដែលអាចជួយក្នុងការប្រមូលនិងវិភាគនូវព័ត៌មាន ។

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ A : ឧបករណ៍របស់ការវាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួមដែលមានប្រយោជន៍ក្នុងការប្រើប្រាស់ដើម្បីរៀបចំការសិក្សាស្រាវជ្រាវករណីសិក្សា^៣

រូបភាពពិពណ៌នាអំពីគ្រួសារ (Family Portrait)

⇒ រូបភាពពិពណ៌នាអំពីគ្រួសារគឺជាការពិពណ៌នាលំអិតអំពីស្ថានភាពគ្រួសារមួយ ។ វិធីសាស្ត្រនេះធ្វើការបង្ហាញយ៉ាងស៊ីជម្រៅអំពីទំនាក់ទំនងរបស់គ្រួសារមួយជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន : លក្ខណៈរូបសាស្ត្រ លក្ខណៈវប្បធម៌សង្គម ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច និងលក្ខខណ្ឌនយោបាយ ។ ឧបករណ៍នេះជួយអោយយល់ពីស្ថានភាពផ្សេងៗគ្នានៃសមាជិកគ្រួសារនីមួយៗនៅក្នុងគ្រួសារ និងស្ថានភាពទូទៅរបស់គ្រួសារទាំងមូលក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ។

សំភារៈដែលអ្នកត្រូវការ :

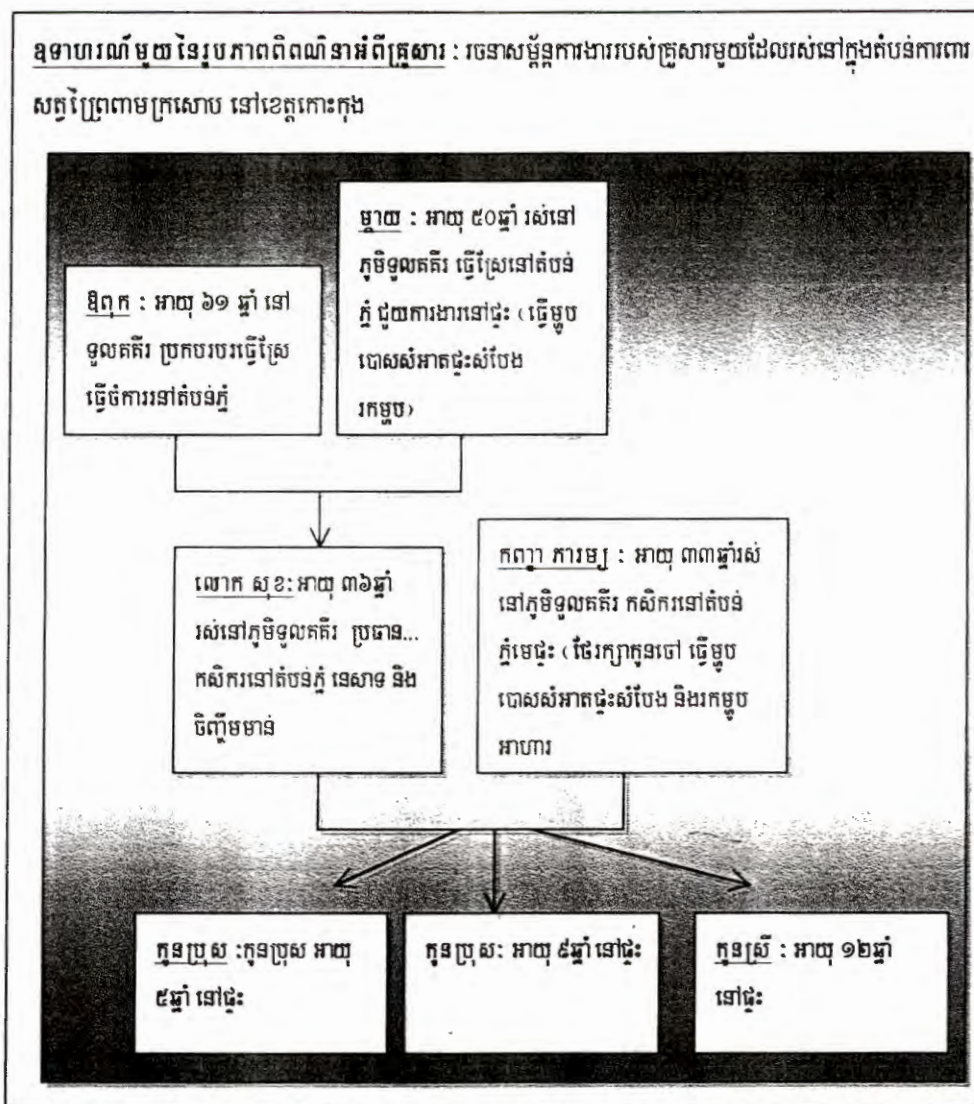
⇒ ប៉ូចពណ៌ ក្រដាសធំ និងភាពប៉ិនប្រសព្វ sense of humour.

វិធីសាស្ត្រ :

- ១- មុនពេលចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្ររូបភាពពិពណ៌នាអំពីគ្រួសារ ត្រូវតែមានការច្បាស់លាស់ទាក់ទងនឹងព័ត៌មានប្រភេទណាដែលអ្នកត្រូវការរៀនសូត្រ ។ ឧទាហរណ៍ តើអ្នកចាប់អារម្មណ៍ដើម្បីកំណត់អំពីកត្តាមួយចំនួនដែលគ្រួសារនីមួយៗគិតគូរទៅលើមូលហេតុក្នុងការសម្រេចចិត្តលើការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ ឬមួយអ្នកចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការកំណត់អំពីមូលហេតុសំរាប់អោយមានការចូលរួម ឬពុំចូលរួមអោយមានការចូលរួមក្នុងគម្រោងការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ ។
- ២- រៀបចំសំណួរមួយចំនួនដើម្បីធ្វើការសាកសួរគ្រួសារនីមួយៗ
- ៣- ជ្រើសរើសគ្រួសារមួយចំនួនដើម្បីសាកសួរដើម្បីទទួលបាននូវទស្សនៈផ្សេងៗទៅលើបញ្ហាមួយ ដូចជា ការនេសាទ ការនេសាទម្តងម្កាល ការងារស្រែចំការ និងការប្រកបរបរដូច្នេះរបស់ប្រជាជន
- ៤- ប្រើប្រាស់ធនធានម៉ឺនុយគ្រួសារដើម្បីពិភាក្សាអំពីតួនាទីរបស់សមាជិកគ្រួសារនីមួយៗ និងទំនាក់ទំនងរបស់ពួកគេជាមួយនឹងបរិស្ថានការគូររូបនៃធនធានម៉ឺនុយគ្រួសារមានសារៈសំខាន់ និងត្រូវចំណាយពេលវេលាអោយបានច្រើនចំពោះការពិភាក្សាអំពីសមាជិកនីមួយៗ ។

^៣ សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមលើឧបករណ៍ និងវិធីសាស្ត្រនៃការវាយតម្លៃជនបទដោយមានការចូលរួមសូមអាន WRR ១៩៩៨ ។ វិធីសាស្ត្រនៃការចូលរួមគ្រប់គ្រងធនធានសមុទ្រដោយមានការចូលរួម ៣ ភាគ ។ ស្ថាប័នអន្តរជាតិនៃការកែលម្អជនបទ Silang, Cavite, Philippines ។

១- រូបភាពពិពណ៌នាអំពីគ្រួសារមានលក្ខណៈប្រសើរថ្នាក់ដំណាក់កាលក្នុងការប្រមូលព័ត៌មានមិនផ្លូវការ

ពំនុះកាត់ទទឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ:

ពំនុះកាត់ទទឹងប្រវត្តិសាស្ត្រគឺជាវិធីសាស្ត្រដែលប្រើប្រាស់រូបភាព បង្ហាញធនធានធម្មជាតិនៅពេលកន្លងទៅពេញមួយឆ្នាំក្នុងតំបន់មួយ ។ វិធីសាស្ត្រនេះអាចទ្រុឌទ្រោមប្រើប្រាស់ផងដែរដើម្បីបង្ហាញពីនិន្នាការនៃការប្រើប្រាស់ និងផ្លាស់ប្តូរទាំងលក្ខណវប្បធម៌ សង្គម និងលក្ខណៈដូចជា: ការប្រើប្រាស់ដី ធនធានដែលនៅក្នុងទឹក ឬក៏ប្រភេទសត្វផ្សេងៗទៀត សារពើភ័ណ្ឌរុក្ខជាតិ ប្រាក់ចំណូល សុខភាពការអប់រំ និងចំនួនប្រជាជន ។ ពំនុះកាត់ទទឹងប្រវត្តិសាស្ត្រជួយបង្កើតការជាប់

Historical Transect

- ⇒ Historical Transects are pictorial representations of resources in an area over time. It can be used to show trends in both bio-physical and socio-cultural conditions using variables such as land use, aquatic or animal diversity, vegetation, income, health, education and population. Historical Transects help establish correlations between various parameters over time e.g. the relationship between fish catch decline and the incidence of poor health.

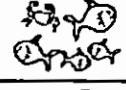
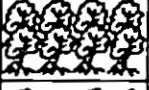
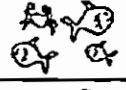
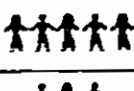
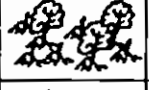
What you need:

- ⇒ colored pens, flip chart paper.

Approach:

1. Think of what you would like to compare over time, or brain storm with a group about what should be compared i.e. population, # of trees, # of fish, income;
2. Have the group(s) divide the flip chart paper into rows and columns. Write the variables at the top of the first row. Write the date or seasons along the first column.
3. Using symbols (trees, money, fish etc), have the participants draw the trends of the variables focusing on the quantity of the variable;
4. Clarify pictorial representations i.e. what does the size of a tree mean?
5. Ask the groups to think about reasons for the trend. This is an excellent time to hold a group discussion!

AN EXAMPLE OF A HISTORICAL TRANSECT: population, money, aquatic life, mangroves and charcoal were compared between 1970 and 1998.

30/09/98 ~ Historical Resource Transect of Toul Kaki Village ព័ត៌មានប្រវត្តិសាស្ត្រធនធានរបស់ភូមិតូលកាកី		Population ប្រជាជន	Money លុយ	Aquatic Life ជីវិតទឹក	Mangroves ឈើទាប	Charcoal ក្រចក
	1970		\$ \$			
	1975					
	1980		\$ \$			
	1985		\$ \$			
	1990		\$ \$ \$			
	1995		\$ \$ \$			
	1998		\$ \$ \$			

Historical Story Telling

- ⇒ Historical Story Telling is personal stories that share details about past events and conditions. These stories are first-hand knowledge of individuals who were participants or witnesses to events. This is one way to document the oral history of a community and helps to examine the impact of major historical events on the life of local individuals. This tool is excellent for transferring history, stories, folklore information and lessons of specific events from generation to generation. Explore Elders knowledge about their relationship with the environment and changes over time!

What you need:

- ⇒ pen and paper.

Approach:

1. Think about who you want to talk to and have a general idea about what you would like to learn about. Elders or people who have lived in the community for a long time are excellent to do oral histories with. Talk to the village headperson about who has lived in the community, but also talk to other people to get a sense of who else you should be talking to!
2. Begin your Historical Story with easy questions that people like to answer i.e. how long have you lived here, where were you born and then lead into your topic. Make sure people feel comfortable to share their story, and once they begin sharing try to get people to tell their story in somewhat of a chronological order.

AN EXAMPLE OF AN ORAL HISTORY: An oral history generates information that can be placed into a family history.

Year	Family History
1985	Pao joins the army in Kampong Cham.
1988	Pao comes with the army to work on Koh Kong Island.
1990	Pao stops working for the army and begins working as an administrator in Koh Kapić commune; begins fishing in his free time.
UNTAC	Pao begins to fishing for a livelihood.
1995	Pao and Onn marry; Onn leaves her job as a butcher at the Olympic Market in Phnom Penh to live in Koh Kapić.
1996	Pao becomes Chief of Koh Kapić.
1998	The family continues to fish.

APPENDIX B: PARTICIPATION IN CASE STUDY RESEARCH⁴

"Research begins with the conscious asking of questions (Wadsworth, 1984)."

In participatory research, we emphasize:

- ⇒ Local knowledge;
- ⇒ Local priorities;
- ⇒ Findings are used to address local problems and needs;
- ⇒ Information is not taken away from the community.

WHAT ARE SOME KEY QUESTIONS TO CONSIDER BEFORE BEGINNING CASE STUDY WRITING RESEARCH WITHIN A COMMUNITY?

WHY?

Why am I doing this research?

WHAT?

What do we really want to find out?

What is the real problem?

What are the specific research questions?

FOR WHOM?

For whom is this research?

Who will the research benefit?

Who will use the research findings?

Who will be influenced by the research findings?

Who will participate in the research?

How will they participate?

WHAT type of information do we want to emphasize in a case study?

⇒ Local priorities; Local needs; Local knowledge; Local solutions; Participation.

PARTICIPATION IN RESEARCH

Who in a community participates in your research? Remember, local people includes:

⇒ Farmers, fishers, men, women, youth, the elderly, middle class, poor, marginalized, local authorities, different governmental levels, academics and scientists.

How can local people participate in your research?

- ⇒ Helping to identify the focus of your research i.e. what would they like researched;
- ⇒ Planning and designing the research;
- ⇒ Providing background information;
- ⇒ Being part of your research team;
- ⇒ Helping to facilitate and collect information;
- ⇒ Attending meetings about the research;
- ⇒ Etc.

ROLES OF A RESEARCHER

COUNSELOR – guides and supports people in understanding their problems so they can make decisions and act on them.

MOTIVATOR – encourages people to analyze their attitude over a specific problem

FACILITATOR – guides people to function effectively as a group, to have access to data and knowledge, resources, and to develop linkages and support from

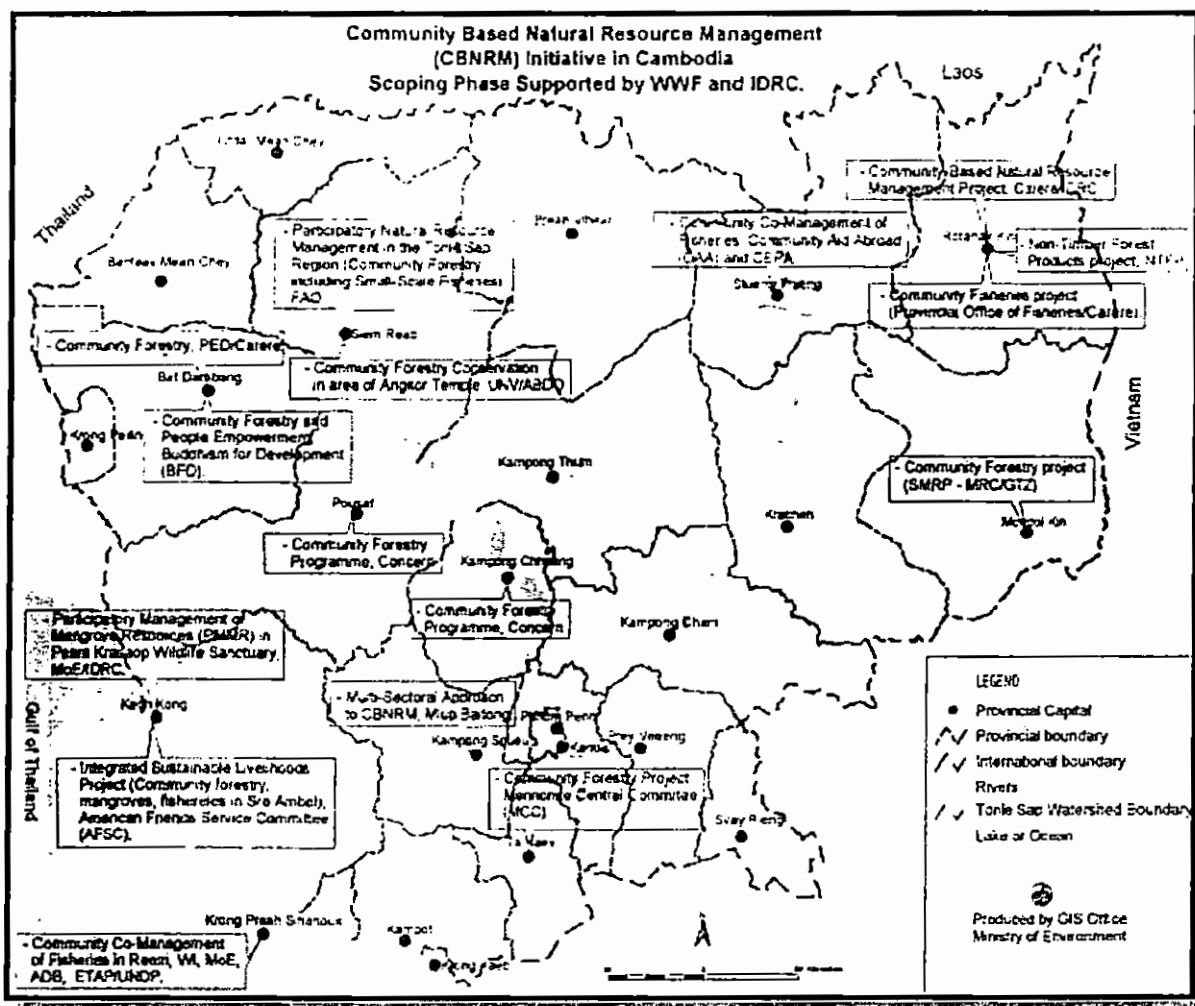
RESEARCHER
Generates data on the problems and conditions in the community and assists them in analyzing their situation as a basis for decisions and actions.

DOCUMENTOR – records and analyzes the data gathered about the community and their problems.

⁴ In April 2001, referenced from Stoecker, R. 1999

holars in Participatory Research.

CBNRM takes place all across Cambodia!!! Good research, facilitation and active participation helps to ensure that CBNRM work is successful!

APPENDIX C: PARAGRAPH CONSTRUCTION⁵

TOPIC SENTENCE

A well-structured paragraph usually begins with a **TOPIC SENTENCE**. The topic sentence tells the reader a) what the subject of the paragraph is and b) what *aspect* of the subject is to be discussed (the 'controlling idea'). The paragraph should not include comments on anything else.

Underline the subject and box the controlling idea in these sentences.

1. Hunting seems to be the immediate threat to wildlife in this area.
2. Surveys were usually carried out on foot during the day.
3. One of the significant effects of the civil war in Cambodia was the devastation of forests and wildlife.

THE BODY OF THE PARAGRAPH

After the topic sentence, you should present the **SUPPORTING IDEAS**. These tell you more about the topic, but relate only to the controlling idea.

Which of these sentences probably follows which topic sentence? Choose 1 sentence for each topic only.

- a) The results can therefore not be seen as representative.
- b) In many areas anarchic logging practices resulted in massive habitat loss.
- c) Although there is a Prime Minister's decree that bans the hunting and trade in wildlife, it is not sufficiently enforced.
- d) Only a few surveys have been carried out in the northeast.
- e) This involved the patrolling of the main logging road, skidder tracks and trails.

It is very important not to include information that is not relevant to the paragraph as defined by the topic sentence.

In these two paragraphs, which sentences should not be included?

1. Wildlife hunting and trade would significantly reduce if demand was removed. Hence law enforcement activities should focus on restaurants, markets and international border crossings. You can get a very nice meal of leopard with onions in the restaurant in Kompong Speu. Penalties should be severe and part of the fines (as incentives) should go to the individual/individuals involved in bringing the offenders to justice. The percentage should be high enough to prevent enforcement officers from receiving bribes from offenders.
2. Abandoned or active campsites encountered were investigated for any remains of wildlife consumed. Specimens such as skulls, horns and plaster casts were also collected as future reference material. Such items also serve as important museum pieces and conservation awareness materials. If a tiger is stuffed and mounted in a glass case it looks very lifelike. Besides recording information on wildlife, observations on human activities and impacts in the forested areas were also made, and similarly recorded onto data sheets.

CONCLUSION

The concluding sentence(s) may

- 1 refer back to the beginning of the paragraph to remind the reader of the topic (especially if the paragraph was a long one),
- 2 present a summary of the points made,
- 3 lead on to the next paragraph,
- 4 simply round off and conclude the paragraph.

What type of conclusions are these sentences? (Match a, b, c and d to 1, 2, 3 and 4)

⁵ This paragraph construction exercise was provided by Rosie Ounsted, English Language Teacher.

- a) Taking all these factors into consideration, it is clear that much progress remains to be made in controlling anarchic logging.
- b) However there are many other points to be considered when discussing wildlife trade in Cambodia.
- c) A list of current logging concessions is given in Appendix 1.
- d) Thus it is clear that the villagers' claims, that wildlife was hunted for domestic use only, cannot be believed.

Note that not all paragraphs have concluding sentences. Very long paragraphs should be broken up into smaller sections; the sections do not then need their own topic sentences but the last of the sections ought to have a good concluding sentence to make it clear that everything relating to that controlling idea has now been presented.

